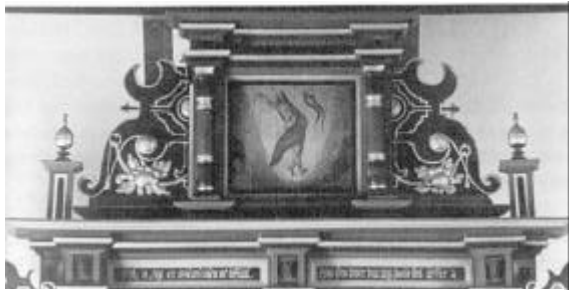

Der var fodkoldt på Sinai

Betragtninger i anledning af at altertavlen i Tved Kirke for 300 år siden blev forsynet med sine billeder i den ældre, katolskprægede ramme
Af METTE FASTRUP.

Der var fodkoldt på Sinai Bjerg, hvor Moses hentede lovens tavle. Den tanke må maleren have gjort sig, da han for tre hundrede år siden gav Tved Kirkes altertavle figurer og farve. Moses på den ene af altertavlens sidefløje er nemlig den eneste i persongalleriet, der har fodtøj på.

Med lovens tavle i hænderne står Moses solidt på jorden med brune sko på fødderne - eller er det tykke, uldne sokker? Det har Viborg-maleren Chr. Pedersen-Lyngbye ikke gjort nærmere rede for. Her som i så mange andre bibelske sammenhænge må fantasien tages til hjælp.

Billedet af Kristi himmelfart i altertavlens topfelt ser ældre ud end de øvrige motiver.

Men eet er sikkert: Julen for 300 år siden var den første, menigheden i Tved havde altertavlens billedfortælling for øje. Billedet blev malet i 1686. Det står tydeligt prentet i guld forneden på altertavlen – 16 under Jesus med jordklimpen og det spirende, kristne kors - 86 under Moses med tavle og den brune fodbeklædning.

300 år har sognebørnene haft dette billede for øje. Endnu længere har selve rammen i sin enkle, men pyntelige udformning været det, ansigterne har været vendt mod, mens skiftende præster har talt Guds ord fra den endnu ældre prædikestol.

Altertavlen, hvis billede altså fejrer sine 300 år i det 1986, der nu glider til ende, er muligvis næsten 100 år ældre end billederne. Også bag billedskærearbejdet sætter kilderne en bestemt person, tilføjet et forsigtigt måske: Tømmerby-snedkeren. Han har også sat sig spor i flere af Hanherredernes kirker.

Altertavlen i Tved med midterbillede og to sidefløje har formentlig fra sin første tid været forsynet med udskårne figurer. Den har typemæssige rødder tilbage til den katolske tid. Blev tavlen formet omkring år 1600, var reformationen da også en forholdsvis ny foreteelse, ikke mindst i Thy, der har ligget billedstormenes brændpunkter behageligt fjern.

Altertavlens mandeflok er blevet modtaget af andre malede personer på korets hvide væg, andre som har hørt til her en rum tid, da Tømmerby-snedkeren kom med sin altertavle, og da maleren fra Viborg ændrede helhedsindtrykket af kunstværket på kirkens fornemste plads. De, der var her, deltog i syndefaldets drama om

slangens træskhed og menneskets svaghed. Eva er eneste kvinde blandt de malede. Hun tog et initiativ og slap så dårligt fra sin frugthøst.

Dette billede af syndefaldet blev afsløret, da Tved Kirke i 1981 blev restaureret. Sagkundskaben mente da, at det kunne være malet efter reformationen 1536, ligeså den hærdebrede Christoforus med Jesu-barnet på skulderen. Dette billede var anbragt på korvæggen lige bag præstens stol og tæt op ad altertavlen. Som de vejfarendes skytshelgen er denne Christoforus nu gået bort ad historiens lange veje og lader sig ikke restaurere.

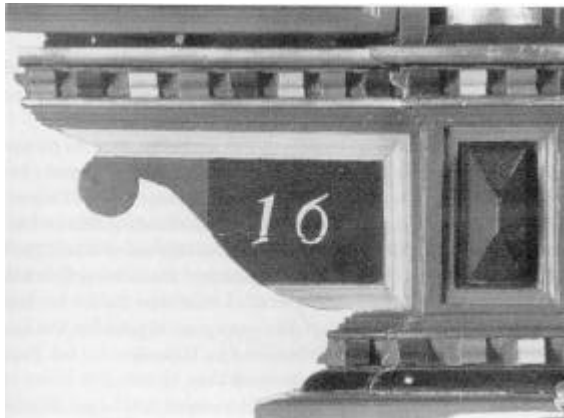
Det var nok værd at vide, om disse billeder stadig var på væggen, da altertavlens personer kom til Tved for 300 år siden. En lille malet bort mellem nadverbilledets øverste kant og himmelfarten oven over lader ane et familieskab med den gobelinprægede bort under syndefaldet og Christoforus.

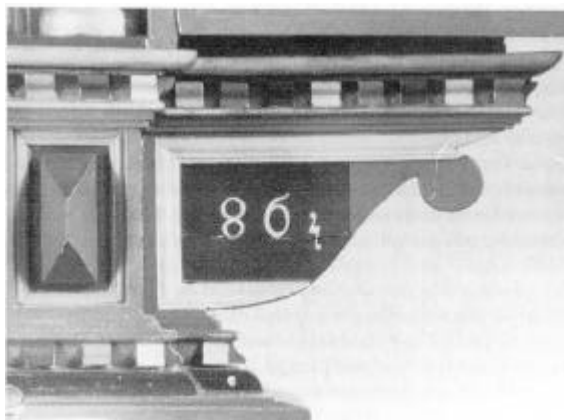
Det er 300 år siden, Tved Kirkes altertavle fik sine felter udfyldt med malerier. Tidligere har der formentlig været udskårne figurer i rammen, som menes at være fra omkring år 1600. I fløjen til højre står Moses med lovens tavle og sine store sko. De øvrige figurer på altertavlen er barfodede

Har der for maleren været mulighed for at skæve til vægmalerierne, da altertavlen fik sin første bemalede udformning eller måske ved en af de senere opmalinger. Dem har der nemlig også været nogle stykker af.

Sidefløjenes bagsider har også været bemalet. Den højre, set fra altertavlens bagside, bærer påskriften: "Bekostet af C. Dige 1847". Han har klaret finanserne, mens der tilsyneladende har været to om det håndgribelige arbejde. Der står nemlig: "Opmalet 1847.J. C. Dreyer - C. Jensen".

Første halvdel af et betydningsfuldt årstal.

Anden halvdel af et betydningsfuldt årstal. På altertavlen er årstallet 1686 delt på midten af både tekst og dekoration.

Desuden findes bagpå altertavlen den oplysning, at "Altartavle, prædikestol, krusifiks m.m. (er) istandsat under Nationalmuseet 1922 af Maler Harald Munk". Det var syv år før, kirken i 1929 fik sin store is tandsættelse ved arkitekt J. Foged. Senest stod Poul Hansen, Thisted, for påtrængende forbedringer og reparationer for fem år siden. Det var ved den lejlighed, i 1981, syndefaldet, Christoforus og den endnu ældre apostelfigur i skibet atter kom for en dag.

Tved Kirke fik sit alterbillede for 300 år siden. Helheden, farver og figurer har taget bolig på nethinden hos den, der gennem årene har befundet sig ansigt til ansigt med denne skæbnestund under den sidste nadver. Judas fylder meget i forgrunden, en bred skikkelse med en stor, bar fod stikkende ud under den løse klædning og pengeposen lige ved hånden.

Mændene omkring bordet er adspredte i trækkene, de ser hver sin vej. Kun et par stykker i flokken har blikket rettet mod Jesus. Sådan måtte det vel også have været i "den nat, han blev forrådt". Der er små runde brød på bordet, kringler, et bæger og et fad med noget, der kan minde om fisk. Ikke ansats til smil på ansigterne. Det var der heller ingen grund til under dette historiens hidtil alvorligste topmøde.

Men nat er det ikke. Besynderligt nok er der tilsyneladende sol og blå himmel over Golgatha, som skimtes gennem en hvælving i billedets venstre side. De tre ventende kors tager sig helt pyntelige ud i den belysning.

Himmelfarten i altartavlens topfelt forekommer lidt forblæst og er vanskelig at skelne på afstand. Kristus-skikkelsens klædning flagrer diskret foran ham, fødderne synes at spadserer fremad, opad, et korsbanner svæver i baggrunden.

Måske er dette billede ældre end de øvrige, måske er det kommet til et andet sted fra, måske malet af en anden hånd. Billedet er ikke så klart i farvetonen som de øvrige. Der er mere bevægelse over det end over de stift fikserede figurer i hovedfelt og på fløjene. Der er også noget med, at lyset omkring den himmelfarende Kristus er anderledes, effekten frembragt med andre penselstrøg. Dette mysterium overlades hermed til fagfolket.

Hvem var det så, der sørgede for, at de udskårne figurer i felterne på Tved Kirkes altartavle blev skiftet ud med de malede motiver. Hvor kom de fra, og hvor gik de hen, når gudstjenesten var slut?

Måske boede de stadig i landsbyen vest for kirken, hvor nu plantagens træer har herredømmet. Måske havde sandflugten allerede fordrevet dem, så de havde været nødt til at flytte længere østpå i sognet. Vi ved, at der, kun knap 40 år før kirken fik sin malede altartavle, blev iført vidne på Hillerslev Snapsting netop om den "store sandflugt" i sognets nordvestlige del. Og sandet fæg stadig. I århundreder kom folk fra vest, når de skulle til kirke i Tved. I disse tider færdes her kun skovarbejdere og familier på jagt efter pyntegrønt til juletiden. Det kan - for tidens skyld - være tingsvidnerne fra Hillerslev, der lod Tved Kirke få sin nye altartavle, måske deres børn.

300 år er historisk set ikke så forfærdelig meget, men udgør alligevel et anseeligt skridt tilbage i tid. I 1686 var kristendommen stadig noget af en nyhed. To syvmileskridt mere af hver 300 års længde, og vi er tilbage i vikingetiden - og kan strejfe "den Harald, der gjorde danerne kristne". Det er, hvad vi på disse kanter af verden i al beskedenhed kan præstere af tidsmålt kristendom.

Og vil vi i tanken være med den aften, "da brødet blev brudt", mens korsene på Golgatha stadig stod nøgne, skal vi såmænd bare fortsætte endnu tre skridt tilbage ad vejen med 300 år mellem hver milepæl. Tal og tider er så mærkelige størrelser. Generationer har set på altartavlen i Tved. Dramaet er det samme, ansigternes alvor, Moses med de lune sko, solen over Golgatha. Sikke nu et held, at maleren for 300 år siden tidsfæstede sit værk, anbragte det på rette sted i historien med fire dekorative tal i guld. Vi glæder os ved udgangen af 1986 over årstallet 1686.

(Kilde: Historisk Årbog for Thy, Mors og Vester Hanherred 1986, side 103-108).